

Moderná metropola, mekka poľnohospodárov a symbol slovenskej štátnosti. Tak pozná Nitru každý. No mesto má aj svoju menej známu tvár. Jeho starobylé zákutia a uličky ukrývajú príbehy plné mysterióznych záhad, dávno zabudnutých drám, tragédií, ale aj romantických lások, ktoré neumlčal ani čas.

Like a local

TAJOMNÉ MESTO

pod Zoborom

Takúto zážitkovú prehliadku mesta – „like a local“, teda žiť ako miestni, pripravilo pre návštevníkov mesto Nitra a Nitrianska organizácia cestovného ruchu ako novinku tohtoročnej turistickej sezóny. Okrem tajomstiev, ktoré mesto stráži už stáročia, objavíte aj kvalitnú gastronómiu, tipy na pútavé kultúrne podujatia, prechádzky po nádhernej okolitej prírode, legendami opradený Tribeč nevynímajúc, i jedinečný nočný život, ktorý mesto ponúka. My sme túto dosiaľ nepoznanú podobu Nitry spoznali vďaka trom sprievodcom, lokálpatriotom – Marekovi, Pet-

Pešia zóna je priam stvorená na príjemnú prechádzku mestom

rovi a Pavlovi, ktorým to jedinečné genius loci mesta doslova koluje v žilách.

MEDZI NEBOM A ZEMOU

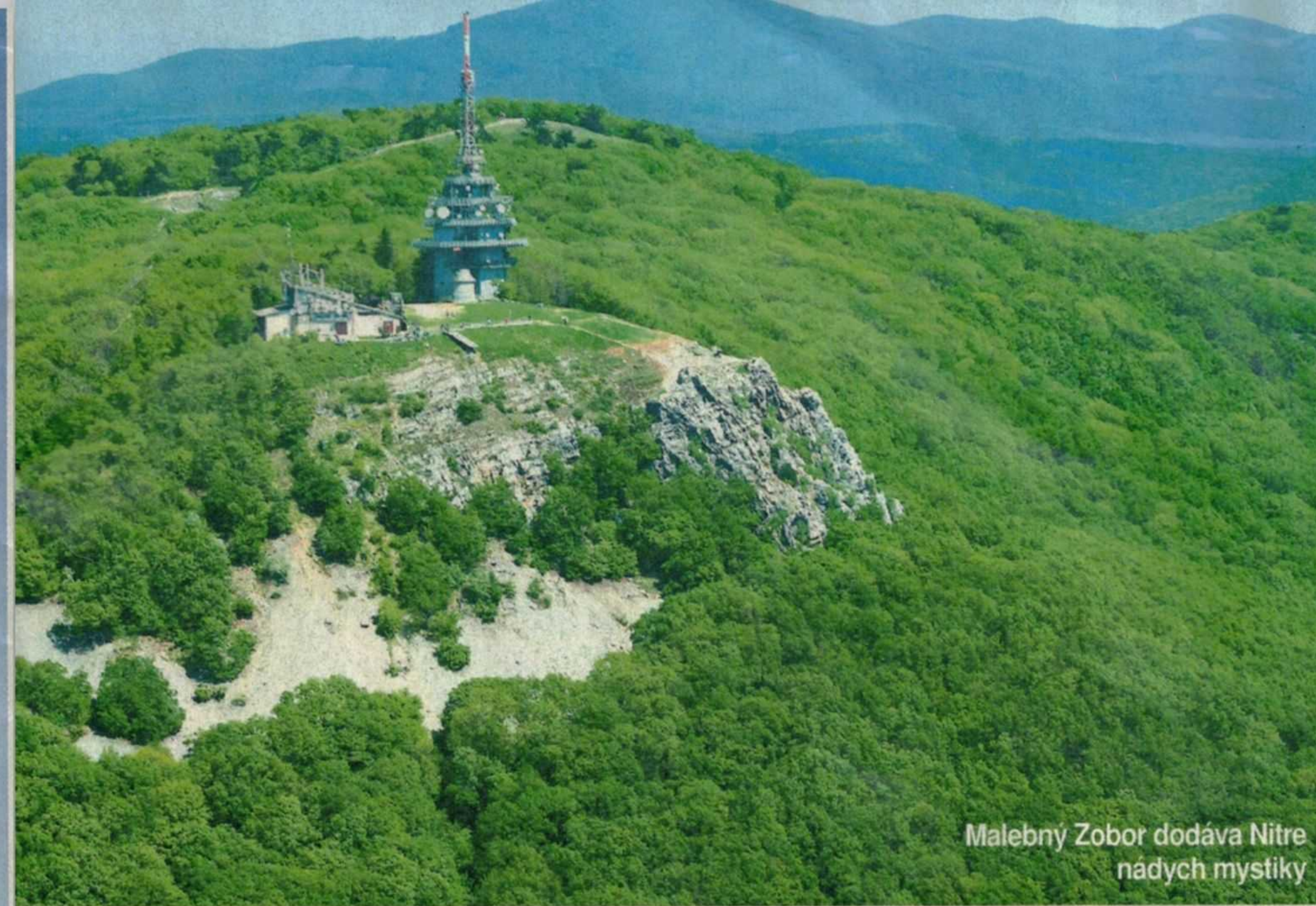
Príbehy, z ktorých naskakuje husia koža, nám vyrozprával Marek Štosel. Je rodený Nitran a počúval ich od útleho detstva. Ich mágia plná temných, dodnes neobjasnených záhad ho natoľko fascinovala, že sa rozhodol podeliť sa o ne aj s návštevníkmi mesta. Zaviedol nás na mestský cintorín, kde sa v osemnástom storočí stalo čosi, čo skutočne pripomína nervydrásajúci horor. Kvôli omylu obhliadajúceho lekára zaživa pochovali miestneho oby-

vateľa Kuzmu. Prišlo sa na to náhodou. Keď po čase znovu otvorili hrob, aby doň pochovali ďalšieho nebožtíka, všimli si vyvrátené veko truhly, na ktorom boli vyryté škrabance od nechtov. Nešťastný Kuzma vraj dodnes nenašiel svoj pokoj. Povráva sa, že počas nočných hodín počuť na cintoríne kvílenie a zúfalý plač a buchot. No, kto má guráž a odvahu, môže sa presvedčiť sám.

Slabšie povahy by sa určite mali po zotmení vyhnúť lokalitám, ako je Farská ulica, kde v roku 1662 došlo ku krutej vražde mladej dievčiny Hermíny Winterovej, obvinenej z bosoráctva. Z podrobností, ako k tomu došlo a kto vlastne bola dievčina, ktoré Marek vyrozpráva, vás skutočne zamrazí. Nemenej pôsobivá je legenda o prízraku mnícha, ktorý sa z času na čas zjavuje na kri-

žovatke Mostnej a Podzámskej, či o neznámej entite z iného sveta, na ktorú môžu noční oneskorenci natrafiť pri hradnej bráne. Údajne ide o tu-

Budova Nitrianskej galérie uchováva mnohé poklady mesta

Malebný Zobor dodáva Nitre nádych mystiky

Marek Štosel, sprievodca tajomstvami mesta

Socha Pribinu pripomína slávu dávnych čias

Históriu dýcha aj Pribinovo námestie

Tunajšia synagóga patrí k najkrajším na Slovensku

reckého vojaka zo 16. storočia, ktorý márne hľadá cestu do večnosti. Samozrejme, toto je len malá chuťovka, také letné nahliadnutie do Marekových záhadných historiek mesta. Tie najpôsobivejšie vyrozpráva sprievodca osobne. A my vám odporúčame zažiť ich na vlastné oči a uši.

PO STOPÁCH KRÁSNEJ EPOCHY ĽUDSTVA

Prelom 19. a 20. storočia sa dodnes považuje za jednu z najnoblejších a najelegantnejších epoch ľudstva. V Nitre ju pripomínajú nádherné secesné budovy, príbeh ktorých vyrozpráva sprievodca Peter Michalík. Pohľad na ne podfarbený rozprávaním je čarovnou symbiózou, pod vplyvom ktorej ucítite jedinečnú chuť a vôňu dávnych časov.

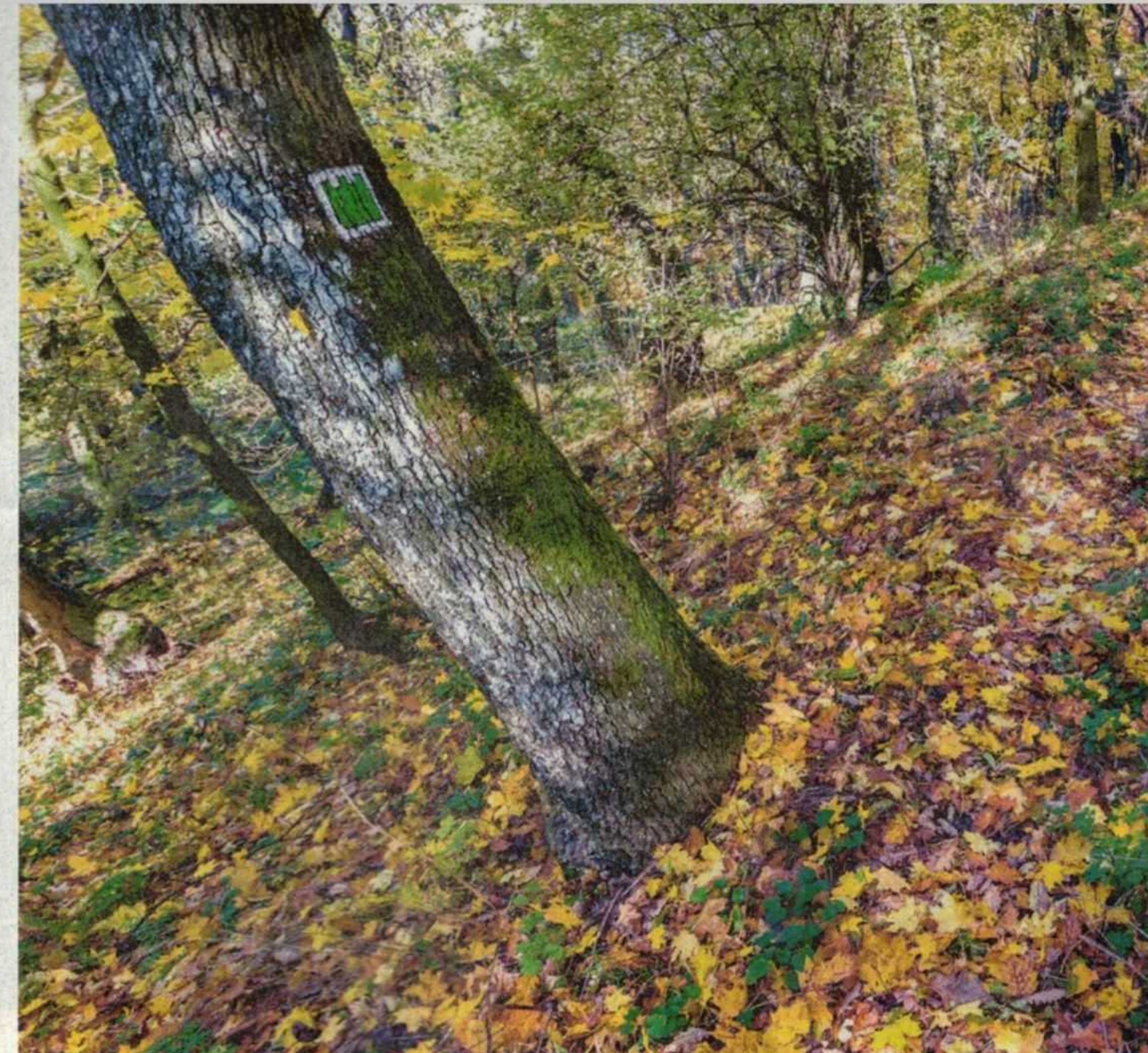
Okolie mesta priam pozyva na tematické prechádzky krajom

Prvý dotyk secesie sa objavil už v roku 1900 v dekoratívnej výzdobe budovy Justičného paláca navrhnutej architektmi Š. Kissom a J. Csellághom. Skutočný klenot je Župný dom prestavaný v rokoch 1903 – 1908 podľa projektu V. Cziglera. Peter vás privedie aj k vzácnnej neogotickej synagóge postavenej v roku 1911 podľa projektu architekta Leopolda Baumhorna v maursko-byzantskom tvare sloví. Atmosférou posledných chvíľ slá-

vy monarchie dýchajú aj ďalšie zákutia. Vežičkový dom na Štefánikovej ulici, komfortné rezidencie vyššej vrstvy – vily Gyurkiho a Tomascheka, honosné rodinné sídla v štýle „Jurkovičovskej“ secesie sa zachovali i v časti Zobor. A keby nás netlačil čas, obdivovali by sme ich aj naďalej. No Peter sľúbil, že nám pomôže odhaliť aj ďalšie čarovné miesta. Konkrétne Zoborské vrchy, ktoré sú súčasťou legendami opradeného pohoria Tribeč.

ČO SKRÝVAJÚ ZOBORSKÉ VRCHY?

Tvoria juhozápadnú časť pohoria Tribeč. Na západe a juhozápade je ohraničené skalnatým výbežkom s dominantným románskym kostolíkom sv. Michala Archanjela a masívom Zobora. Z východnej a severovýchodnej strany je pohorie ohraničené masívom Žibrice a údolím potoka Hunták. Takmer celé územie Zoborských vrchov je pre svoje prírodné hodnoty zaradené do sústavy území európskeho významu Natura 2000. Na pomerne malej rozlohe nájdete množstvo geologických, botanických a iných prírodovedných zaujímavostí. Okrem nich sú tieto miesta späté aj so slávnymi dejinami Nitry a Slovenska. Svedkami sú hradiská na Zobore a na Žibrici. Vzdelanosť a kultúru na všetky smery šíri z tohto miesta mníši, ktorí prebývali v zoborskom kláštore – spočiatku benediktínski, neskôr kamaldulski. Z kláštora vzišlo viacero učencov, napríklad fráter Cyprián (lietajúci mních) i jazykovedec Štefan Romuald Hadbavný. Neďaleko je Svoradov prameň, ktorého voda unikátnym vodovodom zásobovala kláštor. Dnes si už ani predstaviť nevieme, ako hore kopcom po starej vozovej ceste tiahli týmto územím naložené vozy. Prirodzene, zaujímal nás aj fenomén strácajúcich sa ľudí v tomto priestore. Peter tvrdí, že hodnoverne podávané príbehy nútia nepripúšťať si, že sa opisované udalosti nemohli stať. „Strácanie sa ľudí v oblasti Javorového vrchu možno vysvetliť narušeným geomagnetickým poľom zeme, na ktoré môžu citlivejší ľudia reagovať

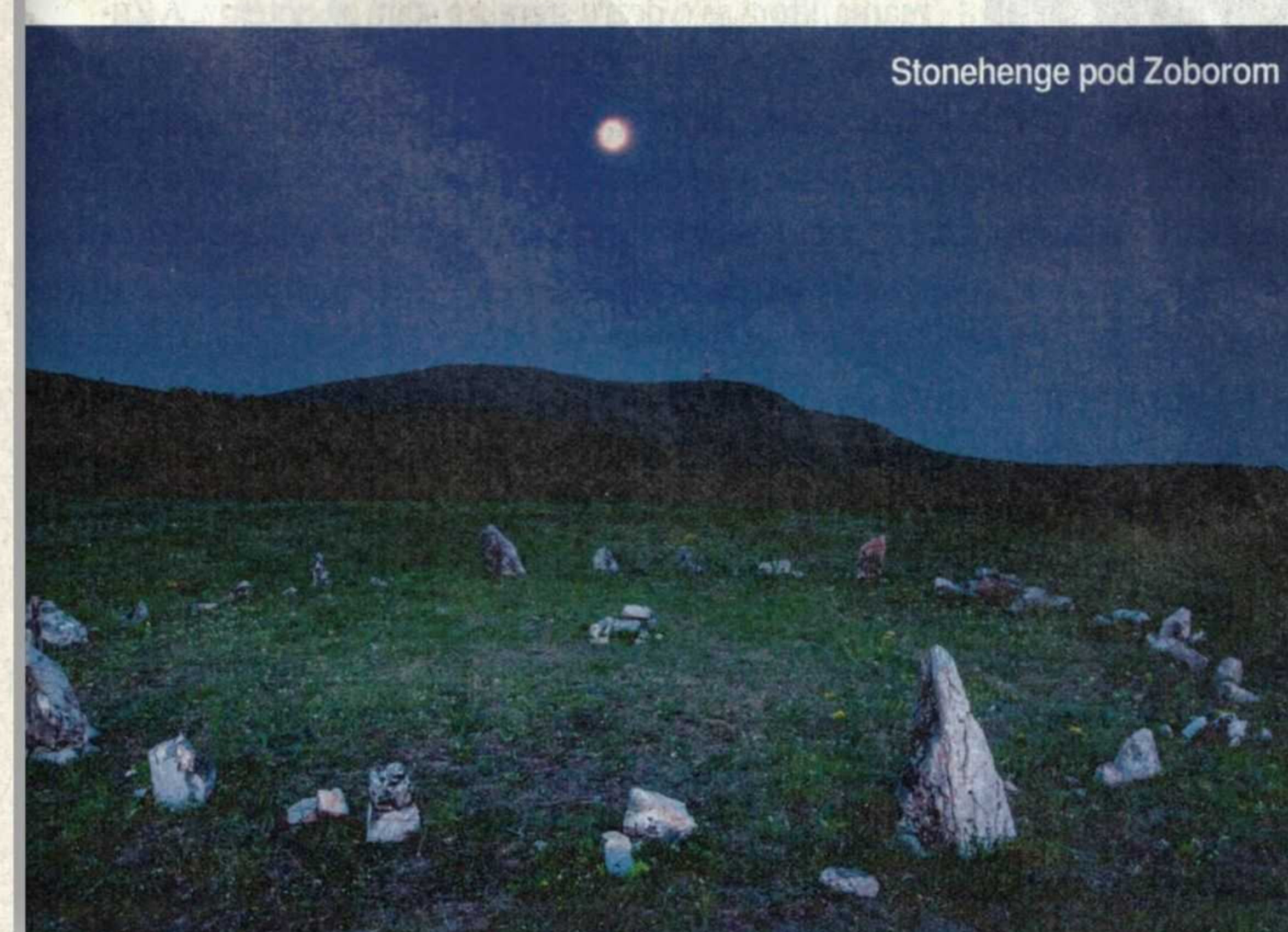

Tribeč – bermudský trojuholník Slovenska

stratou orientácie,“ vysvetľuje a zároveň dodáva, „stratiť sa však dá azda v každom pohorí. Myslím, že je to celkom prirodzené. Napriek tomu tu možno naraziť na miesta, ktoré v nás môžu vzbudzovať pocit tajomna, mystiky. Pre niekoho takým miestom môže byť zoborský Kláštor sv. Hypolita, ktorého ruiny sa vďaka nadšencom postupne vynárajú zo zeme.“ Naše kroky vedú ďalej k Mešovmu vrchu. Neďaleko príjemného chodníka, ktorým kráčame, sú zaujímavé a možno pre niekoho tajomné skaly. Vznikli rozpadom a poklesom časti vápencového obalu pohoria. Vnoríme sa

do tmavého hustého lesa a ocitneme sa na území bizarných skál. Niektoré sú rozčesnuté, iné vytvárajú skalné amfiteátre alebo terasy. Ak sa aspoň trochu zaujímate o geológiu, myšlienkové pochody vás prinútiť predstavovať si, ako asi vznikli. „A ak by sa vám žiadalo ešte trochu mystiky či tajomna, môžem spomenúť legendy, ktoré sa k tomuto územiu viažu. Maurovu o živote svätcov Svorada a Benedikta, prípadne o živote Svätopluka a jeho zakopanom meči, alebo o tajomnej žiariacej postave, ktorá sa zjavovala v kostolíku sv. Michala Archanjela v Dražovciach,“ sľubuje Peter.

Stonehenge pod Zoborom

Z niekdajšieho kláštora zostali len ruiny

PÁTER FILIP

Pavel Žebrák je profesorom dejepisu na Gymnázium sv. Cyrila a Metoda v Nitre. No už niekoľko rokov sa z času na čas mení na pátra Filipa a víta návštevníkov v kláštore sv. Hypolita na úpätí vrchu Zobor. Stretli sme ho pred jeho pustovňou. Pristavili sa a vypočuli si fascinujúce rozprávanie o nevedných dejinách tohto miesta, ktoré nestratilo nič na sile svojho posolstva.

Benediktínsky kláštor sv. Hypolita je vôbec najstarší kláštor na území Slovenska a vznikol v čase rozkvetu Veľkomoravskej ríše pred rokom 880. S ním sa spájajú počiatky našich národných dejín – práve v jeho okolí žil náš prvý svätec – sv. Svorad, o ktorom vznikla aj prvá próza v našich dejinách. Najstaršia uhorská legenda vôbec, Maurova legenda, napísaná okolo roku 1064. S kláštorom súvisia aj prvé originálne slovenské listiny vzťahujúce sa k našim dejinám – Zoborské listiny z rokov 1111 a 1113. Podľa Kosmovej kroniky zo začiatku 12. storočia niekde na Zobore zomrel aj vládca Svätopluk. No, hoci kláštor v 15. storočí spustol, ďalšie storočie sa opäť dostal do pozornosti. Keď naše územie okupovala Osmanská ríša, nechal tu nitriansky biskup Juraj Selepeční postaviť kaplnku zasvätenú ochrancovi nitri-

Páter Filip má vždy veľa poslucháčov

skej diecýze sv. Svoradovi. Dvanásteho septembra 1683 sa v blízkosti viedenského vrchu Kahlenberg odohrala rozhodujúca bitka o charakter strednej Európy medzi kresťanskými a tureckými vojskami. Kresťania akoby zázrakom vyhrali a chceli za svoju záchranu Bohu poďakovať. Nitriansky biskup Blažej Jaklin sa rozhodol spustiť kláštor na Zobore obnoviť a roku 1691 tam povolal rehoľu kamaldulov.

Kamalduli žili pustovníckym životom v domčekoch okolo kostola a pri nich mali záhradky, v ktorých si pestovali obživu. Jedli len ryby, iné mäso nie. Dodržiavali prísne mlčanie, venovali sa modlitbe a práci. Kláštor definitívne zanikol až v roku

1781 na základe patentu Jozefa II. Zoborský kláštor je teda úzko spojený so slovenskou históriou a kultúrou. Zrejme v tom spočíva čaro jeho príťažlivosti, ktorou neustále priťahuje návštevníkov, mladú generáciu nevynímajúc.

Nitra je skutočne magické mesto. Jej historické skvosty, nevedné dejinné udalosti, ale aj tajuplné záhady stoja za to, aby ste ich objavili. Nájdete tu mnohé netušené súvislosti o tom, kým sme boli, kto sme a kam vlastne smerujeme...

www.visitnitra.eu